



המתאם ההומניטארי מטעם האו"ם בשטחים הכבושים
המשרד לתאום הומנטרי - OCHA

תמונת מצב הומניטארית ברצועת עזה
14-23 ביולי, 2007

הנקודות העיקריות

1. **מוצרי מזון בסיסיים** מיובאים לעזה בעיקר דרך מעבר סופה, דרכו עוברים 76 אחוזים מהמטענים ודרך מעבר כרם שלום. מוצרי מזון מסחריים¹ מהווים 92 אחוזים מהכמות הכוללת של האספקה המיובאת לעזה ואילו שארית האספקה היתה הומניטארית.²
2. למרות הכנסת מוצרי מזון לרצועת עזה, עדיין נרשם מחסור במוצרי מזון כגון אורז, שמן בישול ואבקת חלב לתינוקות. העליה במחירי השוק - בעיקר של ירקות טריים, בשר טרי וקפוא ואבקת חלב - הטילה מעמסה נוספת על יכולתם של משקי הבית הפלסטינים לספק תזונה מאוזנת לבני הבית.
3. סגירת מעבר קרני במהלך ששת השבועות האחרונים גרמה נזקים קשים לכלכלת הרצועה. ההשלכות על ענפי התעשייה והמסחר דווחו בגיליון הקודם של תמונת המצב מהרצועה. עם ראשיתה של עונת הזריעה והשתילה, **המגזר החקלאי**, בו מועסקים 40 אלף שכירים והמייצר מדי יום כ-500 – 300 טון תוצרת חקלאית, נמצא בסכנה. מתחילת הסגר על הרצועה, **המגזר החקלאי הפסיד** על פי הערכות לפחות **4.5 מיליון דולר**.³ גם ענף הדיג סבל הפסדים בשל צניחת מחירי הדגים בשווקים המקומיים ב-50%. הדבר ארע עקב הצפת שווקים אלה בדגים שהיו מיועדים ליצוא.
4. **מעבר רפיח סגור לכל תושבי הרצועה מזה 44 ימים**, תקופה הארוכה ביותר מאז חתימת הסכם המעברים (AMA) בנובמבר 2005. בין 4,000 ל-6,000 פלסטינים נותרו תקועים בצד המצרי של הגבול והם אינם יכולים לשוב לבתיהם. רבים מהם כילו כבר את כל חסכוניהם.
5. סגירת המעברים גרמה להפסקות **חשמל**, בשל אי היכולת להכניס לרצועה חלקי חילוף וצוותי תחזוקה. 50% מכושר ייצור החשמל של תחנת הכוח בעזה אבד ועקב כך בשבוע האחרון ארעו שתי הפסקות חשמל שנמשכו 4-5 שעות כל אחת.
6. **המצב הפנימי ברצועה יחסית שקט**. עם זאת, נמשכת הפעילות הצבאית הישראלית ברצועה. דווח גם על הריגתן של שלושה נשים צעירות על רקע 'כבוד המשפחה', על מקרה מוות במעצר כתוצאה מעינויים וכן על פשיטה שנערכה במשרדיו של פעיל פתח בכיר ברצועה. חמושים פלסטינים ירו 29 רקטות קסאם ו-30 פגזי מרגמה מרצועת עזה לעבר ישובים ישראליים ולעבר מעברי ארז, סופה וכרם שלום.

¹ סחורות מסחריות כוללות מוצרי מזון בסיסיים (כגון קמח חיטה) מוצרי יום-יום חיוניים (כגון סבונים, טיטולים) ומוצרי מזון אחרון (כגון בשר קפוא ומוצרי חלב טריים) המיובאים על ידי המגזר הפרטי. מוצרים אלה נמכרים בחנויות בשוק החופשי.

² האספקה ההומניטארית כוללת מוצרי מזון בסיסיים (כגון קמח חיטה, אורז, קטניות, שמן בישול) ומזון לבעלי חיים המחולק על ידי סוכנויות אונר"א (UNRWA) ואירגון המזון העולמי (WFP) וכן תרופות. מוצרים אלה מחולקים למוטביהם המזוהים של אירגונים אלה בלבד ולא לכלל האוכלוסייה.

³ המקור: משרד החקלאות הפלסטיני.

גישה ומעברים

מעבר קרני: המעבר העיקרי לסחורות סגור מזה ששה שבועות – מאז ה-13 ביוני - ליבוא וליצוא והדבר משפיע באורח משמעותי על הכלכלה העזתית.

1. **בענף התעשייה**, 80% מכלל העסקים סגורים לגמרי או מתפקדים ב-20% מהיכולת.⁴ ענף התעשייה תלוי ב-95% בחומרי גלם מיובאים וב-80% ביבוא מכונות וחלקי חילוף. יותר מ-66,000 עובדים פוטרו באופן זמני. אם מצב דברים זה יימשך, האבטלה ברצועה, העומדת כעת על 39%, עלולה להגיע ל-44% עד סוף שנת 2008.
2. **ענף החקלאות**, בו מועסקים 40,000 עובדים והמייצר בין 300 – 500 טון תוצרת חקלאית ליום, נפגע באורח קשה מהסגר הממושך של מעבר קרני (המעבר סגור מ-13 ביוני).
 - משרד החקלאות הפלסטיני מעריך את ההפסדים הצפויים בכ-4.5 מיליון דולר אמריקאי.
 - 5,000 טון תפודים ויותר מ-10,000 טון תוצרת חקלאית אחרת מאוכסנים במקררים בהמתנה ליצוא.
 - חקלאי הרצועה אינם יכולים להתחיל לזרוע ולשתול לקראת עונת הקטיפ הבאה מאחר והם תלויים ב-100% ביבוא זרעים, דשנים וחומרי הדברה דרך מעבר קרני. מדובר בעיקר בתוצרת חקלאית המיועדת ליצוא: פלפלים מתוקים (פפריקה), עגבניות שרי, ופרחים. שר החקלאות הפלסטיני הודיע השבוע כי החממות מוצעות לחכירה ואולם רק 50 מהן הוחכרו עד עתה.
 - עקב מחסור בחומרי גלם, פרויקט בשיתוף ישראלי לייצוא 140 אלף טון יבולים חקלאיים לשווקים ישראליים, במשך שנת השמיטה, נמצא בסכנה. המיזם, ששווי מוערך ב-80-90 מיליון דולר אמריקאי, הנו בעל פוטנציאל ליצירת 80,000 מקומות עבודה.
3. **מעבר גרעיני חיטה ומזון לבעלי חיים:** שרוון המסוע היחיד הממוקם מחוץ למעבר קרני שבו הועברו גרעיני חיטה ומזון לבעלי חיים לתוך הרצועה נסגר למשך שמונה ימים בתקופת דיווח זאת והדבר הביא ליירדה במלאי החיטה בטחנות הקמח של עזה.

מעבר רפיח: המעבר סגור מזה 44 ימים, תקופת הסגר הארוכה ביותר מאז חתימת הסכם המעברים (AMA) בנובמבר 2005. תנועת תושבי רצועת עזה, בהם חולים וסטודנטים, מוגבלת כליל, למעט תנועה ממוצעת של כ-20 חולים קשים ליום, שיציאתם דרך מעבר ארז דורשת תאום מיוחד.

- כ-6,000 פלסטינים נותרו תקועים בעיירות המצריות אל-עריש ושייח-סווייד שבצפון סיני ו-400-700 פלסטינים נוספים שוהים במעבר עצמו. לפי מקורות משרד הבריאות הפלסטיני, בקרב התושבים התקועים מעבר מגבול כלולים לפחות 1,000 חולים שנסעו למצריים ולמדינות אחרות לקבלת טיפול רפואי, מאות משפחות המתגוררות בחו"ל ואשר הגיעו לבקר בעזה דרך מצריים וכן סטודנטים רבים.

מעבר כרם שלום: המעבר נפתח מחדש ב-22 ביולי, בתום 9 ימי סגר שהוטלו על המעבר בשל ירי פצצות מרגמה לעברו על ידי חמושים פלסטינים. 11 מטעני חיטה של ארגון המזון העולמי (WFP) עברו בו ב-22 ביולי.

מעבר סופה: המעבר נותר נקודת הכניסה העיקרית של אספקה הומניטארית ומסחרית לרצועת עזה.

- מאז פתיחתו מחדש ב-19 ביוני למעבר סחורות שאינן מיועדות לבנייה, מעבר סופה טיפל ב-76% מכמות המטענים הכללית שיובאה לרצועת עזה.

⁴ המקור: התאחדות התעשיינים העזתים.

- המעבר הוא למעשה שדה פתוח משני צידי הגדר על גבול הרצועה. בשל היעדר תשתיות מתאימות להגנה מפני חום ואבק, הביע משרד החקלאות הפלסטיני חשש לגבי איכות המזון הרגיש לחום כגון מוצרי חלב, פירות וירקות, המיובאים דרך מעבר סופה וזאת במיוחד מאחר ואין למשרד כל אפשרות לבדוק את איכות הסחורות טרם הכנסתן לרצועה.

מעבר ארז: המעבר נותר פתוח לכניסת כ- 20 סוחרים פלסטינים בכירים, בממוצע ליום, לישראל והוא ממשיך להיות פתוח למעבר עובדי סוכנויות הסיוע הבינלאומיות, ולמעבר חולים בעלי הפניות לטיפול רפואי בישראל. יש צורך לתאם עם משרד התיאום והקישור הישראלי את כניסתם וציאתם של עובדים מקומיים זרים לרצועה וממנה.

נחל עוז: צינורות הדלק פתוחים בכל ימות השבוע למעט שבת, והם מספקים דיזל, דלק וגז בישול לרצועה.

זמינות ונגישות המזון ברצועה

הכנסת מטעני סחורות במעברי סופה וכרם שלום אפשרה את זמינותם של מגוון מוצרי מזון בסיסיים ברצועה והם אמנם מצויים בשווקים. רק מעט מוצרי מזון חיוניים נמצאים בחסר - במיוחד אבקת חלב, חלב לתינוקות, אורז ושמן בישול. מוצרי מזון נוספים וכן מוצרים אחרים (כגון מוצרי חלב טריים, פירות, תבלינים, תה, שימורים, פסטה ועוד) מיובאים בכמות מניחה את הדעת והעונה על הצרכים המסחריים המידיים.

ואולם, התייקרות מחירי השוק מגדילה את הקושי של משקי הבית להבטיח לבני הבית תזונה מאוזנת. אף אחד ממחירי המוצרים שנבדקו לא נמצא ברמת המחיר שהיתה רווחת ליפני פרוץ המשבר האחרון – למעט תוצרת מקומית עונתית (בעיקר עגבניות, מלונים ותפוחים) שהיתה מיועדת ליצוא ועקב כך מחיריה צנחו. מחירי ירקות אחרים נותרו גבוהים מאד, בעיקר מחירי לימונים, מלפפונים וקטניות. המחירים הגבוהים של מזון לבעלי חיים, יחד עם המחסור בבקר, יוצרים עליית מחירים של כל המוצרים הנילוויים (תוצרת חקלאית, בשר טרי וקפוא).

חיות משק וענף הדיג

צריכת המזון החודשית הממוצעת של עופות ומקנה (כבשים ובקר) עומדת על 20,000 טון והכמות הכללית המאוכסנת כעת במחסני הרצועה תספיק ל-20 יום בלבד. התייקרות משמעותית במחיר המזון לבעלי חיים הביאה למכירה מוקדמת של עופות למזון ולהתייקרות מחירי הביצים למאכל. בממוצע, מחיר מזון העופות למאכל התייקר משיעור של 1,700 ₪ ל-2,100 ₪ לטון, ומזון התרנגולות המטילות התייקר מ-1,400 ₪ ל-1,650 ₪ לטון. מחיר הביצים התייקר מ-14 ₪ ל-17 ₪ ל-30 ביצים.

ברצועת עזה קיימות 11 מדגרות, המספקות אפרוחים ופרגיות לתעשייה המקומית. בדרך כלל מייבאות מדגרות אלה ביצים מופרות מישראל. כיום, נמצאות ברצועת עזה 200,000 ביצי עופות למאכל בלבד, ואם הסגר ימשך, הוא יסכן את אספקת החלבון מן החי של תושבי הרצועה.

זמינותו של בשר בקר אדום בשווקים, כמו גם היקף ייצור החלב ירדו (חלב פרות וחלב כבשים ועיזים) בעיקר בשל המחסור במזון לבעלי חיים, בתרכיזים ובחומר גולמי גם יחד.

לפני הסגר, רצועת עזה יצאה כשני טון דגה ליום. עם הטלת הסגר, השווקים המקומיים הוצפו בדגים המיועדים ליצוא והדבר הביא להורדת מחירים ניכרת ובכך הוסבו הפסדים כבדים לתעשיית הדיג.

לדוגמא, מחיר דגי הלוקוס, הנחשבים למטעם יקר, ירד מ-150 ל-50 ש"ח לקילו, ומחיר הקלמארי ירד מ-70 ל-30 ש"ח לקילו.

תשתיות

חברת האנרגיה של עזה (GPGC), המספקת כ-30% מצריכת החשמל המקומית נמצאת על סף משבר גדול. כ-50% מכושר הייצור של תחנת הכוח העזתית אבדה בשל עיכובן של עבודות תחזוקה. התפוקה הנוותרת עומדת לרדת בקרוב פעם נוספת וזאת שוב בשל דרישות תחזוקה. נעשים מאמצים להצבת אנשי תחזוקה שהגעתם לעזה עוכבה בשל סיבות בטחוניות.

הפסקות החשמל שהתרחשו השבוע ברצועה היו קשות יותר. כל אחת נמשכה לפחות 4-5 שעות והן התרחשו פעמיים במשך השבוע, נוסף להפסקות חשמל קצרות יותר מדי יום. עם התגברות הביקוש לחשמל בחודשי הקיץ צפויות הפסקות חשמל ממושכות יותר.

קרוב ל-160,000 טון פסולת בטון ו-293,233 טון פסולת שאיננה בטון סולקו מ-19 ההתנחלויות שפנו ברצועת עזה. הפסולת פונתה לאתרי ריסוק. עבודת הפינוי כמעט הושלמה ב-9 אתרי התנחלויות מפונות.

בריאות

המצב הכללי בתחום הבריאות נותר דומה למה שהיה בשבוע שעבר. מתקני הרפואה הראשונית (מרפאות קהילתיות) והשינונית (בתי חולים) פועלים על פי רוב כסדרם, וללא הפרעות משמעותיות למרות הפסקות החשמל. נרשמו חוסרים בסרטי רנטגן, ערכות מעבדה, מיטות אישפוז ושולחנות לבדיקת חולים. 80 פריטים של מוצרים רפואיים שונים, כולל חומרי הרדמה ותרופות לחולים כרוניים, נמצאים מתחת לסף הנידרש של מלאי לחודש ימים. מספר ניכר של פריטי ציוד שונים ומכשירים רפואיים בבתי החולים מקולקלים והדבר מטיל עומס גדול על שארית הציוד התקין ועל תפקוד בתי החולים.

לא דווח על התקדמות בכל הנוגע למעבר חולים בעלי הפניות לטיפול בחו"ל דרך מעבר רפיח. מעבר ארז נותר פתוח למעבר חולים בעלי הפניות ומדי יום עוברים בו כ-20 חולים.

האומות המאוחדות - המשרד לתאום הומניטארי של האו"ם – OCHA

ת.ד. 38712 ירושלים, טלפון: 582 5853 / 582 9962 – 02 פקסימיליה: 582 5841 – 02
דוא"ל: ochaopt@un.org כתובת האתר: www.ochaopt.org